

12.7.2010

PRANEŠIMAS NARIAMS

Tema: Peticija Nr. 1021/2003 dėl užsienio universitete įgyto diplomo pripažinimo Graikijoje, kurią pateikė Graikijos pilietė Alexandra Pentaraki

1. Peticijos santrauka

Peticijos pateikėja, siekianti tęsti doktorantūros studijas, pageidauja, kad Graikija pripažintų privačioje amerikietiškoje kolegijoje jos įgytą psichologijos bakalauro laipsnį ir Didžiojoje Britanijoje įgytą magistro laipsnį. Ji tvirtina, kad iki 1999 m. Graikijos valstybė pripažindavo užsienio mokslo įstaigose įgytus laipsnius, tačiau dabar šie laipsniai nebeprapažįstami.

2. Priimtinumas

Paskelbta priimtina 2004 m. balandžio 6 d. Komisijos buvo paprašyta suteikti informaciją (pagal Darbo tvarkos taisyklių 175 straipsnio 4 dalį).

3. Komisijos atsakymas, gautas 2004 m. liepos 6 d.

Peticijos pateikėja, kuri yra Graikijos pilietė, studijavo psichologiją Salonikuose veikiančioje privačioje amerikietiškoje kolegijoje ir tęsė studijas Jungtinės Karalystės Esekso universitete, kur įgijo magistro laipsnį. Ji yra registruota Didžiosios Britanijos psichologų bendrijos narė ir turi teisę dirbti psichologo asistente Jungtinėje Karalystėje.

Peticijos pateikėja tvirtina, kad Graikijos valstybė nepripažįsta Salonikuose veikiančios amerikietiškos kolegijos. Ji teigia norinti, kad Graikijoje būtų pripažinti jos įgyti laipsniai, nes tai jai būtina studijoms tęsti.

Taikomos dviejų tipų kvalifikacijos pripažinimo procedūros – akademinio pripažinimo procedūra ir profesinio pripažinimo procedūra – o jų tikslai skiriasi. Taikant akademinio pripažinimo procedūrą, kuri yra šios peticijos dalykas, siekiama sudaryti asmeniui galimybę

tęsti studijas kitoje valstybėje.

Taikant profesinio pripažinimo procedūrą siekiama palengvinti laisvą darbuotojų judėjimą Europos Sąjungoje. Tai susiję su kvalifikacijos, kuri būtina norint verstis tam tikra profesija skirtingose valstybėse narėse, pripažinimu, taigi čia taikomos Bendrijos teisės nuostatos (daugeliu atvejų Direktyva 89/48/EB¹ ir Direktyva 92/51/EEB).

Šiuo atveju, nors peticijos pateikėja įgijo psichologijos magistro laipsnį Didžiojoje Britanijoje ir yra registruota Didžiosios Britanijos psichologų bendrijos narė, o tai rodytų, jog ji galėtų būti įgijusi Direktyvoje 89/48/EEB apibrėžtą profesinę kvalifikaciją, taigi galėtų vadovautis minėtosios direktyvos nuostatomis, panašu, kad peticijos pateikėja nesiekia, kad būtų pripažinta jos profesinė kvalifikacija.

Savo ruožtu, akademinis diplomų pripažinimas priklauso valstybių narių kompetencijai. Nenustatyta jokių Bendrijos taisyklių, pagal kurias būtų reguliuojamas abišalis diplomų pripažinimas, taigi kiekviena valstybė narė pati atsakinga už savo švietimo sistemos turinį ir organizavimą.

Todėl universitetai, kurie yra savarankiškos įstaigos, prisiima visapusišką atsakomybę už savo mokymo programų turinį ir diplomų bei sertifikatų teikimą studentams. Valstybių narių valdžios institucijos turi teisę vertinti, ar diplomo turėtojo įgytas išsilavinimas atitinka lygį, kurio reikalaujama pagal nacionalinius teisės aktus. Be to, jos savo nuožiūra nustato šio tipo procedūrai taikomas taisykles. Vis dėlto, kaip pažymima Sutarties 12 straipsnyje, jos įpareigos užtikrinti, kad būtų užkirstas kelias tiesioginei ar netiesioginei diskriminacijai tautybės pagrindu.

Remiantis peticijoje pateikta informacija nėra aišku, ar peticijos pateikėja kreipėsi į Tarpuniversitetinį užsienyje įgytų diplomų pripažinimo centrą (gr. DIKATSA) – nacionalinę instituciją, kurios kompetencija aprėpia akademinį diplomų pripažinimą, taip pat ar DIKATSA nepripažino jos įgytų diplomų (o jeigu taip, tai kokiu pagrindu). Todėl Komisijos tarnybos, siekdamos išsiaiškinti šią padėtį, kreipsis į peticijos pateikėją. Komisija, gavusi papildomos informacijos, svarstys, ar pažeistos Bendrijos teisės nuostatos.

Komisijos tarnybos, remdamosi minėtaisiais patikslinimais, toliau informuos Europos Parlamentą apie šios peticijos nagrinėjimo eigą.

4. Komisijos atsakymas, gautas 2005 m. rugpjūčio 18 d.

2004 m. balandžio 27 d. Komisijos tarnybos kreipėsi į peticijos pateikėją (nuor. Nr.

¹ Svarbu pažymėti, kad Direktyva 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos taikoma tik tada, kai migravęs asmuo yra visapusišką kvalifikaciją gimtojoje valstybėje narėje įgijęs profesionalas ir pageidauja verstis ta pačia profesija kitoje valstybėje narėje. Remiantis Europos Komisijos turima informacija, peticijos pateikėja nėra įgijusi visapusiškos kvalifikacijos Jungtinėje Karalystėje, kadangi jai nesuteikta gydytojos psichologės kvalifikacija, kuri atitiktų psichologo profesijai Graikijoje keliamus reikalavimus. Šiuo požiūriu Graikijos valdžios institucijų priimtas sprendimas neprieštarauja Bendrijos teisės nuostatomis.

D(04)18633) ir paaikino akademiniam kvalifikacijos pripažinimui taikomas taisykles. Peticijos pateikėjos paprašyta patikslinti, ar ji jau kreipėsi į Graikijoje veikiančių diplomų pripažinimo centrą DIKATSA, kuris kompetentingas spręsti su akademinio kvalifikacijos pripažinimu susijusius klausimus. Jos taip pat paprašyta atsiųsti Komisijai visus susirašinėjimo su DIKATSA laiškus ir visus susijusius dokumentus, kuriuose išdėstytos jos laipsnių nepripažinimo priežastys.

2004 m. rugpjūčio 24 d. peticijos pateikėja atsiuntė atsakymą. Ji nepersiuntė Komisijai jokių patvirtinamųjų dokumentų, tačiau nurodė priežastį, dėl kurios nepripažįstama jos kvalifikacija: jos bakalauro laipsnis įgytas ne valstybiniame Graikijos universitete, o privačioje Graikijos valstybės nepripažįstamoje kolegijoje. Peticijos pateikėja taip pat nurodė Graikijoje galiojantį įstatymą, pagal kurį esą nustatyta, kad DIKATSA pripažįsta iki 1997 m. įgytus magistro laipsnius, tačiau po 1997 m. įgyti magistro laipsniai nepripažįstami. Jos manymu, remiantis šiuo įstatymu neteisingai elgiamasi su studentais, kurie įgijo magistro laipsnį po 1997 m.

Peticijos pateikėjos byloje ir toliau trūksta dokumentų. 2004 m. rugsėjo 19 d. Komisijos tarnybos kreipėsi į ją antrą kartą pažymėdamos, kad DIKATSA priima oficialius sprendimus dėl prašymų pripažinti kvalifikaciją, ir paprašė persiųsti šį sprendimą arba bet kurią kitą patvirtinamąjį dokumentą. Peticijos pateikėjos taip pat paprašyta atsiųsti Komisijai jos minėto įstatymo kopiją, kad į iškeltus klausimus būtų galima atsakyti turint visus būtinus dokumentus.

Peticijos pateikėjai pranešta, kad spręsti klausimą dėl Graikijos valstybės nepripažįstamos kolegijos, kurioje ji studijavo, priklauso šios valstybės narės kompetencijai.

Savo ruožtu, Komisijos tarnybos laukia, kol peticijos pateikėja pateiks trūkstamus bylos dokumentus, kuriais remiantis bus galima atsakyti Europos Parlamentui į klausimą dėl akademinio pripažinimo.

Peticijos pateikėja taip pat pažymi, kad jos kreipimasis į Graikijos valdžios institucijas dėl profesinio jos kvalifikacijos pripažinimo nebuvo sėkmingas.

5. Komisijos atsakymas, gautas 2006 m. liepos 3 d.

Peticijos pateikėja, kuri yra Graikijos pilietė, studijavo psichologiją Salonikuose veikiančioje privačioje amerikietiškoje kolegijoje. Vėliau ji persikėlė į Jungtinę Karalystę ir Esekso universitete įgijo magistro laipsnį. Peticijos pateikėja tvirtina, kad Graikijos valdžios institucijos nepripažįsta Salonikuose veikiančios amerikietiškos kolegijos. Ji norėtų, kad jos laipsniai būtų pripažinti, kad ji galėtų tęsti studijas Graikijoje.

2004 m. ir 2005 m. Komisijos tarnybos ne kartą kreipėsi į peticijos pateikėją. Laiškuose peticijos pateikėja informuota apie tai, kad:

- byloje stinga dokumentų, taigi Komisija paragino peticijos pateikėją pateikti Komisijai oficialų Tarpuniversitetinio užsienyje įgytų diplomų pripažinimo centro (gr. DIKATSA) sprendimą, kuriame išdėstytos konkrečios atsisakymo pripažinti jos įgytus laipsnius priežastys, taip pat bet kurią kitą aktualią korespondenciją ar dokumentus,

- akademinio diplomų pripažinimo klausimai priklauso valstybių narių kompetencijai. Kiekviena valstybė narė pati atsakinga už savo švietimo sistemos turinį ir organizavimą. Savo ruožtu, nacionalinės valdžios institucijos, prieš suteikdamos asmeniui galimybę naudotis nacionalinės švietimo sistemos privalumais, turi teisę reikalauti, kad būtų pripažinta jo akademinė kvalifikacija. Joms leista spręsti, ar diplomą igijusio asmens išsilavinimas atitinka lygį, kurio reikalaujama remiantis nacionalinių teisės aktų nuostatomis. Be to, jos savo nuožiūra nustato šiai procedūrai taikomas taisykles. Bet kuriuo atveju, remiantis Sutarties 12 straipsnio nuostatomis, draudžiama bet kokia tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija tautybės pagrindu. Sprendžiant iš informacijos, kurią pateikė peticijos pateikėja, nepanašu, kad susidurta su diskriminacijos atveju.

Peticijos pateikėja savo 2004 m. rugpjūčio 24 d. pateiktame atsakyme tvirtina, jog priešastis, dėl kurios nepripažįstama jos kvalifikacija, yra tai, kad bakalauro laipsnis įgytas ne valstybiniame Graikijos universitete, o privačioje Graikijos valstybės nepripažįstamoje kolegijoje. Tačiau ji nepateikė Komisijai nei galutinio DIKATSA sprendimo, nei jokio kito susijusio dokumento.

2006 m. sausio 19 d. peticijos pateikėja informavo Komisiją apie tai, jog Graikijoje ją konsultavusio teisininko tvirtinimu, diplomų pripažinimo centras DIKATSA, remdamasis Graikijos teisės aktais, negali pripažinti jos įgytų laipsnių.

2006 m. sausio 27 d. Komisija kreipėsi į peticijos pateikėją. Jai pranešta, kad Komisija neturi pagrindo kištis į šią bylą. Priežastys:

- Direktyvos 89/48/EEB nuostatos šiuo atveju netaikomos. Ši direktyva taikoma tik tada, kai migravęs asmuo yra igijęs visapusišką kvalifikaciją gimtojoje valstybėje narėje ir pageidauja verstis ta pačia profesija kitoje valstybėje narėje. Remiantis turima informacija, peticijos pateikėja nėra igijusi visapusiškos kvalifikacijos Jungtinėje Karalystėje, kadangi jai nesuteikta gydytojos psichologės kvalifikacija, kuri atitiktų psichologo profesijai Graikijoje taikomus kriterijus. Šiuo požiūriu Graikijos valdžios institucijų priimtas sprendimas neprieštarauja Bendrijos teisės nuostatomis.
- Peticijos pateikėja igijo diplomą trečiojoje šalyje, todėl Graikijos valdžios institucijos yra visapusiškai kompetentingos spręsti, ar šis diplomas gali būti laikomas lygiaverčiu Graikijoje įgytam diplomui.
- Kadangi peticijos pateikėja nepersiuntė Komisijai galutinio DIKATSA sprendimo, Komisija nežino, ar kompetentinga Graikijos valdžios institucija apskritai yra priėmusi oficialų sprendimą dėl peticijos pateikėjos prašymo. Taigi Komisija negali numanyti, kokį sprendimą peticijos pateikėjai pateikus prašymą dėl akademinio jos kvalifikacijos pripažinimo priėmė kompetentinga Graikijos valdžios institucija.

6. Komisijos atsakymas, gautas 2010 m. liepos 12 d.

Peticija

Peticijos pateikėja, Graikijos pilietė, studijavo psichologiją Salonikuose veikiančioje privačioje amerikietiškoje kolegijoje bakalauro laipsniui gauti ir tęsė studijas Jungtinės

Karalystės Esekso universitete, kuriame įgijo magistro laipsnį. Ji yra registruota Didžiosios Britanijos psichologų bendrijos narė ir turi teisę dirbti psichologo asistente Jungtinėje Karalystėje. 2008 m. liepos mėn. jau suteiktas daktaro laipsnis (Londono universitetas, „King's College“). Savo 2009 m. balandžio 26 d. laiške Komisijai ji pažymi, kad yra atestuota Didžiosios Britanijos psichologų bendrijos psichologė. Tai reiškia, kad dabar ji gali dirbti savarankiškai, t. y. ne tik kaip psichologo asistentė.

Peticijos pateikėja iš pat pradžių ginčijo faktą, kad Graikijos valstybė nepripažino jos bakalauro laipsnio, įgyto Salonikuose veikiančioje amerikietiškoje kolegijoje. Ji pareiškė norinti, kad Graikija pripažintų jos įgytus laipsnius, kad ji galėtų tęsti savo studijas.

Savo ankstesniuose pranešimuose Komisija informavo Peticijų komitetą apie šios bylos tyrimo eigą. Komisija konkrečiai nurodė, kad, remiantis turima informacija, peticijos pateikėja Jungtinėje Karalystėje neįgijo visapusiškos kvalifikacijos, kadangi jai nesuteikta gydytojos psichologės kvalifikacija, kuri atitiktų psichologo profesijai Graikijoje taikomus kriterijus. Komisija taip pat paaiškino esamą ES teisės nuostatų taikymo kreipiantis dėl akademinio laipsnių pripažinimo padėtį: atsakomybė už švietimo sistemos organizavimą ir, savo ruožtu, už akademinį diplomų pripažinimą tenka valstybėms narėms, o ne ES institucijoms. Peticijų komitetas, remdamasis šiais faktais, 2006 m. bylą baigė nagrinėti.

Vėliau peticijos pateikėja skundėsi dėl to, kad Europos Parlamento interneto puslapyje buvo paskelbti su peticija susiję jos asmens duomenys ir atsiuntė Europos Komisijai bei Peticijų komitetui naujos informacijos bei naują prašymą (minėtas 2009 m. balandžio 26 d. laiškas). Peticijų komitetas, remdamasis naujais faktais, 2010 m. vasario mėn. nusprendė atnaujinti peticijos svarstymą.

Šiuo metu peticijos pateikėja prašo: pirma, atnaujinti Europos Parlamento interneto puslapyje pateiktą informaciją apie jos naują akademinę ir profesinę kvalifikaciją¹; antra, užtikrinti, kad ši kvalifikacija būtų pripažinta Graikijoje.

Komisijos pastabos

Kai tai susiję su pirmuoju klausimu (peticijos pateikėjos asmens duomenų paskelbimas Europos Parlamento interneto puslapyje iš anksto neinformavus susijusios asmens), Komisija persiuntė peticijos pateikėjos laišką Peticijų komitetui susipažinti ir apie tai informavo peticijos pateikėją.

Kai tai susiję su antruoju klausimu (pripažinimas), Komisija informavo peticijos pateikėją

¹ Paskutinis 2010 m. kovo 30 d. Peticijų komitetui pateiktas jos laiškas pasirašytas taip:
Dr. Alexandra Pentaraki, mokslų daktarė, atestuota psichologė,
gydytoja psichologė - neuropsichologė,
vizituojanti garbės mokslo darbuotoja,
Londono „King's College“ psichiatrijos institutas,
Psichologijos mokslų padalinys,
De Crespigny Park, Londonas.
Mokslo darbuotoja,
Psichiatrijos departamentas,
bendroji ligoninė „Hippocraton“,
Salonikai, Graikija.

apie 2008 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo nutartį byloje „Komisija prieš Graikiją“ (byla C-274/05), kuri susijusi su problemomis, kylančiomis dėl to, kad Graikijoje nepripažįstami diplomai. Graikija nesilaikė savo įsipareigojimų dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo, priimtų remiantis Direktyva 89/48, kuri yra Direktyvos 2005/36/EB pirmtakė. Anksčiau Graikija yra atmetusi prašymus pripažinti kvalifikaciją jų nė nesvarsčiusi ir nepalyginusi užsienyje įgytos kvalifikacijos su šalies viduje taikomais kvalifikacijos reikalavimais.

Kai tai susiję su akademinio diplomų pripažinimu:

Į atnaujintą peticijos bylą įtraukti du Graikijos institucijos, atsakingos už akredituotų užsienyje veikiančių aukštojo mokslo įstaigų suteiktų universitetinių ar technikos mokslų laipsnių pripažinimą (gr. DOATAP), sprendimai dėl akademinio pripažinimo:

- 2009 m. lapkričio 19 d. sprendimas Nr. 25 I-2964, pagal kurį atsisakoma pripažinti peticijos pateikėjos daktaro laipsnį remiantis tuo, kad nepripažintas privačioje Salonikuose veikiančioje kolegijoje jos įgytas bakalauro laipsnis,
- 2009 m. lapkričio 19 d. sprendimas Nr. 25 I-2970, pagal kurį remiantis tais pačiais argumentais atsisakoma pripažinti peticijos pateikėjos magistro laipsnį.

Vis dėlto remiantis tuo, kas išdėstyta 2010 m. sausio 18 d. DOATAP pareiškimo ištraukoje, galima susidaryti įspūdį, kad DOATAP sprendimai šiuo klausimu kiek pakito.

2010 m. kovo 8 d. peticijos pateikėja pateikė prašymą persvarstyti šiuos sprendimus.

Komisija pažymi, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios peticijos pateikėja kreipėsi su prašymu dėl akademinio jos kvalifikacijos pripažinimo, yra galimybė tęsti studijas. Ši priežastis nebeaktuali, kadangi peticijos pateikėja jau įveikė aukščiausią studijų pakopą ir įgijo daktaro laipsnį. Taigi atsižvelgiant į visą bylos nagrinėjimo eigą galima daryti išvadą, kad jai aktualesnis profesinis jos kvalifikacijos pripažinimas.

Kai tai susiję su profesiniu diplomų pripažinimu:

Teisinė priemonė, kuria vadovaujamasi sprendžiant klausimus dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo, yra Direktyva 2005/36/EB. Šiuo metu šią direktyvą vertina Vidaus rinkos ir paslaugų GD. Vertinimą ketinama baigti 2011 m. Direktyvos nuostatos taikomos, jeigu priimančioji valstybė narė yra nustačiusi profesiją reglamentuojančius reikalavimus. Graikijoje nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos reglamentuojama psichologo profesija, t. y. šiuo atveju reikalaujama būti įgijus aukštojo mokslo diplomą (3–4 studijų metai), žr. Direktyvos 2005/36/EB 11 straipsnio d punktą.

ES negalioja suderinti psichologo profesijai taikomi reikalavimai. Todėl pripažįstant psichologo kvalifikaciją taikomos vadinamosios bendrosios sistemos nuostatos, kaip pažymima minėtosios direktyvos III antraštinės dalies I skyriuje. Pagal loginį šios sistemos pagrindą nustatyta, kad priimančioji valstybė narė turi leisti ES piliečiui verstis savo teritorijoje profesija ir tada, kai jis nėra įgijęs diplomo pagal šalies viduje galiojančias taisykles, jeigu šis pilietis yra įgijęs diplomą, reikalingą verstis ta pačia profesija, pagal kitoje valstybėje nustatytus reikalavimus. Tačiau remiantis šia direktyva nereikalaujama valstybių

narių automatiškai pripažinti psichologo profesinę kvalifikaciją. Kai esama esminių migravusio asmens išsilavinimo bei mokymo ir priimančioje valstybėje galiojančių reikalavimų skirtumų (susijusių su veiklos trukme ar jos taikymo sritimi), pastaroji gali migravusiam asmeniui pritaikyti kompensuojamąją priemonę (pritaikymo laikotarpį ar pasirengimo egzaminą). Tačiau vieną ar kitą priemonę renkasi migravęs asmuo, o ne valstybė narė.

Remiantis Direktyvos 2005/36/EB 14 straipsnio 4 dalies nuostatomis, „iš esmės skirtingi dalykai“ – tai dalykai, kuriuos būtina žinoti, norint užsiimti profesija, ir kurių atvykusiojo pabaigto rengimo trukmė ar turinys labai skiriasi nuo priimančiosios valstybės narės reikalaujamųjų“.

Taigi kompetentingos Graikijos valdžios institucijos, ragindamos peticijos pateikėją vadovautis pasirinkta kompensuojamąja priemone, turi paaiškinti besikreipiančiam asmeniui, kad esama šių esminių skirtumų, ir juos parodyti. Remiantis minėtąja 2008 m. spalio mėn. Teisingumo Teismo priimta nutartimi, Graikija nebegali iš karto atmesti prašymų pripažinti kvalifikaciją.

Graikijos valdžios institucija, sprendžianti profesinės kvalifikacijos pripažinimo klausimus, savo 2009 m. rugsėjo 29 d. sprendime pažymi, kad mokymo programose, kurias peticijos pateikėja išėjo atitinkamiems laipsniams gauti, ir konkrečiuose Graikijos universitetuose taikomų susijusių sričių mokymo programose esama esminių skirtumų, be to, profesinė patirtis, kurią ji įgijo „City College“, susijusi su dėstymu, o ne su praktine profesine veikla. Kai tai susiję su dėstymu, institucija nustatė, kad peticijos teikėja nedėstė dalykų, susijusių su trūkumais, pastebėtais analizuojant jos akademinį išsilavinimą.

Kompetentinga Graikijos valdžios institucija padarė išvadą, kad peticijos pateikėjos išsilavinimas turi trūkumų ir vienašališkai nusprendė pritaikyti kompensuojamąsias priemones šiose srityse: 1) psichometrijos; 2) klinikinės psichologijos. Jeigu peticijos teikėja nuspręstų vietoj pasirengimo egzamino pasirinkti pritaikymo laikotarpį, institucija nusprendė, kad šis laikotarpis turėtų trukti šešis mėnesius.

Komisija negali vertinti nei techninių nacionalinės kvalifikacijos detalių, nei detalių, susijusių su reikalavimais, kurie taikomi suteikiant leidimą verstis psichologo profesija Graikijoje, tačiau remiantis direktyvos nuostatomis Graikijos valdžios institucijoms leista pritaikyti kompensuojamąją priemonę, kai dalykai iš esmės skiriasi.

Jeigu peticijos pateikėja nesutinka su nustatyta kompensuojamąja priemone, ji pirmiausia gali apskusti Graikijos valdžios institucijų priimtą sprendimą. Komisijos tarnybos norėtų atkreipti dėmesį į Prezidento dekretą Nr. 38 (Graikijos Vyriausybės oficialusis leidinys (gr. FEK), A, Nr. 78, 2010 5 25, p. 01537–01652), kuriuo remiantis į Graikijos teisę perkeliama Direktyva 2005/36/EB, ypač į 57 straipsnį (kuriuo remiantis į nacionalinę teisę perkeliama šios direktyvos 51 straipsnis). Direktyvos 51 straipsnyje pažymima, kad remiantis nacionalinės teisės nuostatomis turi būti galima apskusti kompetentingos institucijos priimtą sprendimą dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo. Kadangi 2007 m. spalio 20 d. direktyva turėjo būti perkelta į nacionalinę teisę, šia teise galima pasinaudoti ir skundžiant sprendimus, kuriuos kompetentingos institucijos priėmė iki įsigaliojant Prezidento dekretui Nr. 38. Jeigu tai nepadės rasti patenkinamo sprendimo, peticijos pateikėja gali kreiptis į problemų sprendimo

internetu tinklą SOLVIT, su kurio pagalba valstybės narės bendradarbiauja siekdamos be teisminių procedūrų išspręsti problemas, kylančias viešosioms institucijoms netinkamai taikant vidaus rinkos įstatymą. Tinklu SOLVIT galima naudotis nemokamai.